

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

SPO.02.4. Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osoby starszej

w zakresie kwalifikacji

SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej

wyodrębnionej w zawodzie

opiekun osoby starszej 34120

Branża: pomoc społeczna (SPO)

Warszawa 2021

Autorzy:

Mgr Anna Chmiel

Mgr Żaneta Jankowska-Pasternak

Mgr Sylwia Laskowska

Mgr Izabela Łuchniak (ewaluacja)

Recenzenci

Recenzent 1-nauczyciel konsultant w zakresie kształcenia zawodowego Mgr Elżbieta Małek

Recenzent 2-przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu Mgr Beata Wojciechowska

Ekspert: mgr pielęgniarstwa Marta Polanowska

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ): Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, ul. Kilińskiego 102/102A oraz Dom Pomocy Społecznej w Łodzi, ul. Złotnicza 10.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH SPO.02.4. Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osoby starszej

1. Wprowadzenie	6
1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych SPO.02.4. Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osoby starszej z kwalifikacji SPO.02. SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej w zawodzie opiekun osoby starszej (symbol cyfrowy zawodu 341202).	6
1.2 Program ma strukturę przedmiotową.	6
1.3 Charakterystyka programu	6
1.4 Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych	9
1.5 Wymagania wstępne dla uczestników kursu	9
1.6 Odniesienie do rynku pracy	10
2. Plan zajęć kwalifikacyjnego kursu zawodowego	11
2.1. Pogrupowane efekty kształcenia - tabela 1. i 2. stanowią załącznik do programu	11
2.2. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne z uwzględnieniem efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji – tabela 3. stanowi załącznik do programu.	11
2.3. Plan kwalifikacyjnego kursu zawodowego.....	11
3. Cele kształcenia KUZ	11
4. Programy poszczególnych zajęć	12
4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	12
4.1.1. Cele ogólne przedmiotu:	12
4.1.2. Cele operacyjne przedmiotu	12
4.1.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	13
4.1.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia	14
4.1.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu	15
4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Współpraca z partnerami społecznymi.....	16

4.2.1. Cele ogólne przedmiotu:	16
4.2.2 Cele operacyjne przedmiotu:	16
4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	17
4.2.4. Procedury osiągania celów kształcenia	19
4.2.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu	20
5. Ewaluacja programu KUZ	21
6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	23
6.1. Wykaz literatury	23
6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	24
7. Sposób i forma zaliczenia kursu	24
8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć	25
Załączniki	28

1. Wprowadzenie

1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych SPO.02.4. Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osoby starszej z kwalifikacji SPO.02. SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej w zawodzie opiekun osoby starszej (symbol cyfrowy zawodu 341202).

Kurs umiejętności zawodowych jest jedną z form kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych. Szczegółowe warunki organizacji kursów umiejętności zawodowych i akredytacji ośrodków określa ustawa Prawo oświatowe oraz rozporządzenie w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

Program nauczania realizowany na kursie umiejętności zawodowych w zakresie kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie szkolnictwa branżowego, zawiera ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego, cele kształcenia, efekty kształcenia i kryteria weryfikacji tych efektów, warunki realizacji kształcenia w zawodzie, w którym została wyodrębniona dana kwalifikacja, minimalną liczbę godzin kształcenia w zawodzie w ramach danej jednostki efektów kształcenia.

Program jest zgodny z zapisami podstawy programowej dla zawodu opiekun w domu pomocy społecznej z 2019 r.

Kurs_umiejętności_zawodowych może być prowadzony przez:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych - w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła;
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego.

Kurs umiejętności zawodowych kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs.

Osoba podejmująca kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym posiadająca zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych jest zwalniana, na swój wniosek złożony podmiotowi prowadzącemu kwalifikacyjny kurs zawodowy, z zajęć dotyczących efektów kształcenia zrealizowanych na tym kursie umiejętności zawodowych.

Zawód opiekun osoby starszej jest powiązany z zawodami opiekun w domu pomocy społecznej, opiekunka środowiskowa i asystent osoby niepełnosprawnej, w których występuje taka sama jednostka efektów kształcenia „Podstawy pomocy społecznej”.

1.2 Program ma strukturę przedmiotową.

1.3 Charakterystyka programu

W programie podzielono efekty kształcenia na kluczowe dla zawodu, ważne i pomocnicze, każdemu efektowi przypisano liczbę godzin przeznaczoną na kształcenie (tabela 1). Każdy efekt kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji został przypisany do przedmiotu.

W każdym przedmiocie wskazano liczbę godzin przeznaczoną na kształcenie teoretyczne i zajęcia praktyczne.

Plan nauczania przedstawiono w tabeli 1.

Minimalna liczba godzin kształcenia na kursie umiejętności zawodowych jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia zawodowego w danej jednostce efektów kształcenia w danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego.

Dla jednostki efektów kształcenia **SPO.02.4. Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osoby starszej** z kwalifikacji SPO.02. Świadczenie usług opiekuńczo-wspierających osobie starszej minimalna liczba godzin na kursie umiejętności zawodowych jest równa 192. Czas trwania kursu – 4 miesiące. Kurs może rozpocząć się w dowolnym terminie.

Programy poszczególnych przedmiotów składają się z następujących elementów:

- cele ogólne przedmiotu, cele szczegółowe przedmiotu,
- działy programowe podzielone na tematy jednostek metodycznych wraz z przypisanymi kryteriami weryfikacji,
- propozycje metod nauczania,
- obudowa dydaktyczna,
- warunki realizacji,
- proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu,
- opis ewaluacji kursu,
- wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych,
- wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych,
- sposób i forma zaliczenia kursu.

Wskazane jest, aby w procesie dydaktycznym uczestniczyli nauczyciele i specjaliści reprezentujący różne dziedziny nauki tj. socjolog, pedagog społeczny, pedagog specjalny, psycholog, socjoterapeuta, prawnik, lekarz, pielęgniarka, terapeuta zajęciowy.

Dobrze byłoby aby tematy o charakterze czysto praktycznym, związane z pielęgnacją, higieną, profilaktyką odleży nową, profilaktyką zdrowotną, pierwszą pomocą, prowadzili specjaliści z zakresu opieki medycznej, rehabilitant, dietetyk, ratownik medyczny, lekarz, pielęgniarka.

Tematy, które mogą być realizowane z użyciem metod i technik kształcenia na odległość oznaczono w programie ikoną

Nie dotyczy to zajęć praktycznych i laboratoryjnych.

W podstawie programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego zapisano, że „Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów”. W programie wskazano jednak, w ramach których przedmiotów nauczyciele powinni szczególną uwagę poświęcić na rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów. Dotyczy to przede wszystkim zajęć o charakterze warsztatowym, przygotowywania projektów czy studiów przypadku. Przyczynami takiego podejścia było:

- podkreślenie kompetencji szczególnie ważnych dla zawodu
- wsparcie nauczycieli w planowaniu procesu kształcenia zawodowego w taki sposób, by pozwalał na rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów
- rekomendacje z badań nad lukami kompetencyjnymi kandydatów na pracowników oraz oczekiwań pracodawców wskazujące od wielu lat, że najbardziej pracownikom brakuje kompetencji miękkich (wśród nich te, które zapisane są w efektach kształcenia „Kompetencje personalne i społeczne” oraz „Organizacja pracy małych zespołów”

Poszczególne KUZ-y mogą być organizowane niezależnie od siebie, jednak ze względu na treści poszczególnych przedmiotów, zaleca się następującą kolejność realizacji:

- SPO.02.2. Podstawy pomocy społecznej – KUZ SPO.02.2. stanowi podstawę dla SPO.02.5. w zakresie przedmiotu: Podstawy psychologii i socjologii w
 - 1) opiece nad osobą starszą w zakresie przedmiotu:
- SPO.02.3. Diagnozowanie potrzeb biopsychospołecznych i możliwości w funkcjonowaniu osoby starszej - KUZ SPO.02.3 stanowi podstawę dla
 - 2) SPO.02.5.: Pielęgnacja i zachowanie higieny osoby starszej oraz dla SPO.02.4 i SPO.02.5 w zakresie przedmiotu: Metodyka i metodologia pracy z osobą
 - 3) starszą, a także dla SPO.02.5 i SPO.02.6. w zakresie przedmiotu: Opieka i pomoc osobie starszej
- SPO.02.5. Wykonywanie czynności opiekuńczo-wspierających u osoby starszej - KUZ SPO.02.5. stanowi podstawę dla SPO.02.4 i SPO.02.6 w zakresie
 - 4) przedmiotu: Współpraca z partnerami społecznymi
- SPO.02.4. Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osoby starszej- KUZ SPO.02.4 stanowi kontynuację SPO.02.3 w zakresie przedmiotu:
 - 5) Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą oraz dla przedmiotu Opieka i pomoc osobie starszej
- SPO.02.6. Aktywizowanie osoby starszej do samodzielności życiowej jest kursem podsumowującym zdobyte umiejętności w KUZ: SPO.02.2, SPO.02.3.,
 - 6) SPO.02.4. i SPO.02.5.

1.4 Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych

Celem kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, także na kursie umiejętności zawodowych, jest przygotowanie uczących się do wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy.

Zadania organizatora kursu umiejętności zawodowych są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: nowe techniki i technologie, idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.

Organizator kursu umiejętności zawodowych powinien realizować kształcenie zawodowe w oparciu o współpracę z pracodawcami, a praktyczna nauka zawodu powinna odbywać się w jak największym wymiarze w rzeczywistych warunkach pracy u pracodawców, w centrach kształcenia zawodowego, pracowniach szkolnych i placówkach kształcenia ustawicznego.

W procesie kształcenia zawodowego ważne jest integrowanie i korelowanie kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym doskonalenie kompetencji kluczowych nabytych w procesie kształcenia ogólnego, z uwzględnieniem niższych etapów edukacyjnych.

W procesie kształcenia zawodowego są podejmowane działania wspomagające rozwój każdego uczącego się, stosownie do jego potrzeb i możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki.

1.5 Wymagania wstępne dla uczestników kursu

Uczestnikami kursu mogą zostać osoby dorosłe, (które ukończyły 18 lat):

- absolwenci wszystkich typów szkół - szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych, szkół policealnych – zainteresowani zdobywaniem kwalifikacji zawodowych,
- studenci i absolwenci studiów wyższych, którzy chcą poszerzyć/zmienić posiadane kwalifikacje zawodowe,
- osoby dorosłe, pracujące w danym zawodzie, chcące nabyć lub zaktualizować wiedzę i umiejętności zawodowe wymagane przez pracodawcę,
- aktualni słuchacze liceów ogólnokształcących dla dorosłych, którzy znajdą czas na równoległe zdobywanie kwalifikacji zawodowych.

Kandydat na uczestnika KUZ musi przedstawić zaświadczenie lekarskie zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu.

Nie ma formalnych uwarunkowań do wykonywania zawodu opiekuna osoby starszej. Jednak, analiza efektów kształcenia zapisanych w PPKZ, ofert pracy oraz doświadczenia pracowników domów pomocy społecznej oraz pracowników pomocy środowiskowej pokazują, że w toku nauczania należy zwrócić uwagę na poziom kompetencji społecznych, w tym kulturę osobistą, dojrzałość i odpowiedzialne podejście do wykonywanych zadań oraz predyspozycje psychiczne uczestnika i sprawność fizyczną.

1.6 Odniesienie do rynku pracy

Opiekun osoby starszej to obecnie jeden z najbardziej poszukiwanych zawodów. Jedną z najważniejszych tego przyczyn jest gwałtownie postępujące starzenie się społeczeństwa. Kolejnym powodem jest współczesny model rodziny, w tym dbałość o rozwój kariery zawodowej dzieci osób starszych, a co za tym idzie wielość obowiązków i brak czasu na zapewnienie opieki rodzicom bądź dziadkom.

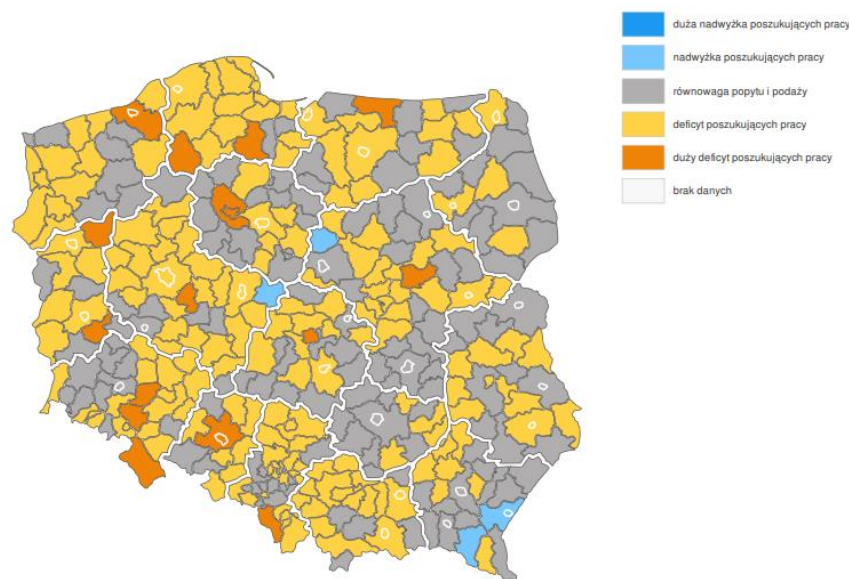
Opiekunem osoby starszej mogą być zarówno kobiety jak i mężczyźni.

Opiekunowie osoby starszej mają sporo możliwości pracy, zarówno w kraju, jak i za granicą. Mogą pracować w **domach pomocy społecznej**, w domach samopomocy, w hospicjach i w placówkach opieki paliatywnej. Często znajdują także zatrudnienie w prywatnych domach jako opiekunowie stali lub na godziny.

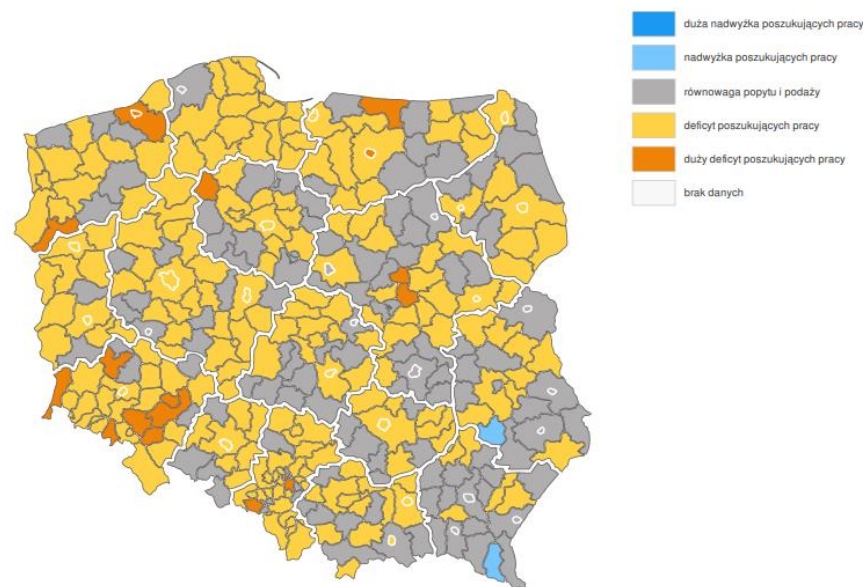
Informacje o zapotrzebowaniu na opiekunów osoby starszej można znaleźć m.in. [stronie internetowej Barometru zawodów](#). Zakwalifikowano tam zawód *opiekun osoby starszej* do grupy zawodów *opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej*.

Jak widać na poniższych mapkach w większości powiatów jest bardzo duże lub duże zapotrzebowanie na przedstawicieli tej grupy zawodów. Tylko w nielicznych powiatach jest nadwyżka poszukujących pracy.

Prognoza na 2019, Polska
Relacja między dostępnymi pracownikami a potrzebami pracodawców - opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej

Prognoza na 2020, Polska
Relacja między dostępnymi pracownikami a potrzebami pracodawców - opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej

Z „Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego” ze stycznia 2021 wynika, że zapotrzebowanie na opiekunów osoby starszej jest umiarkowane we wszystkich województwach oprócz lubelskiego, łódzkiego i małopolskiego (można założyć, że w tych trzech województwach zapotrzebowanie na ten zawód pozostaje w równowadze).

2. Plan zajęć kwalifikacyjnego kursu zawodowego

2.1. Pogrupowane efekty kształcenia - tabela 1. i 2. stanowią załącznik do programu

2.2. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne z uwzględnieniem efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji – tabela 3. stanowi załącznik do programu.

2.3. Plan kwalifikacyjnego kursu zawodowego

Poniższa tabela dotyczy dziennej formy kształcenia.

Tabela 1 Plan zajęć kwalifikacyjnego kursu zawodowego

Nazwa zajęć	Liczba godzin	Uwagi o realizacji	
Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	56	Kształcenie praktyczne	1-4 miesiąc
Współpraca z partnerami społecznymi	136	Kształcenie praktyczne	1-4 miesiąc
Łączna liczba godzin zajęć	192		

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym).

Dopuszcza się prowadzenie zajęć dydaktycznych w wymiarze nie więcej niż 20% ogólnej liczby godzin w formie kształcenia na odległość, z zachowaniem wymogów prawnych. Możliwość kształcenia na odległość nie dotyczy zajęć praktycznych.

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

3. Cele kształcenia KUZ

Absolwent kwalifikacyjnego kursu zawodowego powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- ustalenie i klasyfikowanie problemów opiekuńczych i potrzeb osoby starszej;

- rozpoznanie zasobów i możliwości środowiska lokalnego, rodzinnego i instytucjonalnego w stworzeniu sieci wsparcia osoby starszej;

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą

4.1.1. Cele ogólne przedmiotu:

- Nabycie umiejętności rozpoznawania, analizy i interpretacji sytuacji życiowej osoby starszej w oparciu o zmienne biopsychospołeczne
- Nabycie umiejętności podejmowania działań opiekuńczo - wspierających w oparciu o rozpoznanie potrzeb osoby starszej
- Nabycie umiejętności rozróżniania zjawisk przemocy i agresji
- Poznanie kompetencji opiekuna osoby starszej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług opiekuńczych
- Poznanie odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej

4.1.2. Cele operacyjne przedmiotu

Uczestnik kursu potrafi:

- analizować informacje dotyczące środowiska osoby starszej, prowadzi obserwację osoby starszej
- interpretować zgromadzone dane o osobie starszej
- wymienić rodzaje usług świadczonych osobie starszej
- opisać zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych
- dostosować rodzaj świadczonych usług do zaistniałej sytuacji
- charakteryzować objawy przemocy

Cele zajęć/przedmiotów/jednostek odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych

4.1.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 2 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Dział I Diagnoza potrzeb osoby starszej SUMA: 56	Temat 1: Rozpoznawanie, analiza i interpretacja sytuacji życiowej osoby starszej w oparciu o zmienne biopsychospołeczne	32	SPO.02.4.1 opracowuje plan pomocy, wsparcia i opieki długoterminowej dla osoby starszej (ek) SPO.02.8.7 wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje informacje dotyczące środowiska osoby starszej, prowadzi obserwację osoby starszej – interpretuje zgromadzone dane o osobie starszej – wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka
	Temat 2: Kompetencje opiekuna osoby starszej i ich wpływ na rodzaj podejmowanych działań	12	SPO.02.4.1 opracowuje plan pomocy, wsparcia i opieki długoterminowej dla osoby starszej (ek) SPO.02.8.1 charakteryzuje cechy wysokiej jakości usług świadczonych na rzecz drugiego człowieka (ep) SPO.02.8.5 planuje wykonanie zadania (ew) SPO.02.8.6 ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek) SPO.02.8.8 aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – sporządza listę działań wspierających osobę starszą i harmonogram opieki długoterminowej – wymienia rodzaje usług świadczonych osobie starszej – dostosowuje rodzaj świadczonych usług do zaistniałej sytuacji – analizuje możliwości realizacji zadania – planuje czas przeznaczony na realizację zadania – opisuje zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych – wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych – wykonuje przydzielone zadania zgodnie z procedurami i zasadami – opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych – wymienia kompetencje opiekuna osoby starszej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług opiekuńczych – wskazać przykłady odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej – analizuje własne kompetencje – wyznacza sobie cele rozwojowe

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
				– planuje własny rozwój zawodowy
	Temat 3: Przemoc i agresja wobec osób starszych	12	SPO.02.8.7) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje przemocy – charakteryzuje objawy przemocy – rozróżnia zjawiska przemocy i agresji – wymienia instytucje działające na rzecz ofiar przemocy – rozpoznaje sytuacje nietypowe w środowisku pracy – podejmuje działania w sytuacji trudnej – ocenia skutki podejmowanych działań w sytuacjach trudnych

4.1.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania,

Wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, prezentacja, pogadanka, dyskusja, metody warsztatowe, ćwiczenia, analiza dokumentacji, metody podające, metody problemowe.

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie, w parach lub grupowo, całym zespołem.

Stosowane formy pracy powinny być dostosowane do zdiagnozowanych przez nauczycieli potrzeb i możliwości uczących się, np. dobór zadań o odpowiednim stopniu trudności, wsparcie uczenia się materiałami multimedialnymi, organizacja uczenia się w grupach heterogenicznych, dzielenie materiału nauczania na mniejsze części, częste udzielanie informacji zwrotnych z uwzględnieniem zasad oceniania kształtującego.

Obudowa dydaktyczna

Zajęcia powinny być realizowane częściowo w sali ogólnodydaktycznej wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do INTERNETU oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł.

Warunki realizacji

Literatura:

1. Talarska D. , Wieczorkowska-Tobis K., Szwalkiewicz E. "Opieka nad osobami przewlekle chorymi, w wieku podeszłym i niesamodzielnymi" Wydawnictwo Lekarskie PZWL warszawa 2010

2. Kliszcz Joanna „Psychologia potrzeb osób starszych: potrzeby psychospołeczne po 65 roku życia” Wydawnictwo Difin Warszawa 2019
3. Jakimowicz – Klein B. „Opieka nad seniorem” Wydawnictwo Świat Książki Warszawa 2014
4. Red. Jaszczak-Kuźmińska D. , Michalska K. „Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych: Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu” MPiPS , Wydawnictwo edukacyjne Parpamedia 2010
5. Stanek Katarzyna „praca socjalna z osobą lub rodziną z problemem przemocy” Centrum Rozwoju zasobów Ludzkich warszawa 2014

Podręczniki i akty prawne wymagają aktualizacji przez nauczyciela

Środki dydaktyczne do przedmiotu:

Podręczniki, materiały audiowizualne, prezentacje multimedialne, tablice, pliki graficzne, zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, karty pracy dla uczestników, przykładowa dokumentacja zdrowotna i społeczna, stanowisko komputerowe z dostępem do internetu i projektorem multimedialnym.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny być realizowane częściowo w sali ogólnodydaktycznej wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do internetu oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową, częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł.

Zajęcia warsztatowe powinny być organizowane w podziale całego zespołu na grupy maksymalnie 12-osobowych.

4.1.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie materiału z przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń i zajęć warsztatowych.

Odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, aktywność w zajęciach warsztatowych. W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków, zakres prac. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną, poprawność, formy przedstawienia.

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

Sprawdzenie spełnienia kryteriów weryfikacji powiązanych z tematami prowadzonymi z użyciem technik kształcenia na odległość odbywa się tymi samymi metodami, jak w przypadku zajęć stacjonarnych. Jeśli nauczyciele posiadają dostęp do interaktywnych materiałów sprawdzających warto włączyć je do metod oceniania osiągnięć uczestników kursu.

4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Współpraca z partnerami społecznymi

4.2.1. Cele ogólne przedmiotu:

- Poznanie instytucji wsparcia społecznego działających na rzecz osoby starszej
- Poznanie mechanizmów wykluczenia społecznego
- Nabycie umiejętności prowadzenia dokumentacji osoby starszej
- Nabycie umiejętności korzystania z kapitału społecznego jaki stanowi najbliższe otoczenie, rodzina i środowisko lokalne w pomocy osobie starszej
- Poznanie skutków niewłaściwego doboru osób do zadań

4.2.2 Cele operacyjne przedmiotu:

Uczestnik kursu potrafi:

- współpracować w zespole terapeutycznym,
- opisać rolę organizacji pozarządowych w strukturze pomocy społecznej,
- opisać rolę wolontariatu w działalności organizacji pozarządowych,
- korzystać z kapitału społecznego jaki stanowi najbliższe otoczenie , rodzina i środowisko lokalne w pomocy osobie starszej,
- prowadzić działania integrujące osobę starszą z osobami z najbliższego otoczenia,
- dobierać formy i metody współpracy w zespole terapeutycznym w zależności od problemów i potrzeb osoby starszej,
- udzielić informacji zwrotnej w celu prawidłowego wykonania przydzielonych zadań,
- rozpoznać możliwości i umiejętności członków zespołu,

Cele zajęć/przedmiotów/jednostek odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych

4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Dział I Jednostki organizacyjne pomocy społecznej SUMA: 72	Temat 1: Pomoc instytucjonalna 	32	– SPO.02.4.3 organizuje pomoc instytucji wsparcia społecznego działających na rzecz osoby starszej (ek)	– wymienia instytucje wsparcia społecznego na rzecz osoby starszej – opisuje zasady korzystania ze wsparcia społecznego – dobiera formy pomocy instytucji wsparcia społecznego – zapobiega wykluczeniu społecznemu osoby starszej
	Temat 2: Współpraca z zespołem opiekuńczo-terapeutycznym 	12	– SPO.02.4.7 współpracuje z członkami zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego (ep) – SPO.02.9.1 planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań (ew) – SPO.02.9. 2)dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań (ew) – SPO.02.8.10 współpracuje w zespole (ew)	– rozróżnia zadania członków zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego – wymienia zasady współpracy z zespołem terapeutycznym zakładu opiekuńczo-leczniczego – dobiera formy i metody współpracy w zespole terapeutycznym w zależności od problemów i potrzeb osoby starszej – wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań – analizuje efekty pracy zespołu – wyznacza zadania członkom zespołu – wyjaśnia instrukcję wykonania zadania – przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań – rozpoznaje zadania zespołu – rozpoznaje możliwości i umiejętności członków zespołu – wskazuje osoby do wykonania zadania – określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider – realizuje zadania w wyznaczonym czasie – identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu
	Temat 3: Organizacje pozarządowe jako alternatywna gałąź	28	– SPO.02.4.5 organizuje pomoc materialną na rzecz osoby starszej we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej (ep)	– rozpoznaje sytuację materialną osoby starszej – opisuje rodzaje pomocy dla osoby starszej – wskazuje organizacje pozarządowe zajmujące się pomocą osobie starszej – zapobiega wykluczeniu społecznemu osoby starszej

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
	pomocy i wsparcia osobie starszej		<ul style="list-style-type: none"> – SPO.02.4.8 współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie udzielania pomocy osobie starszej (ew) – SPO.02.9.4 ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań (ep) 	<ul style="list-style-type: none"> – planuje uzyskanie pomocy finansowej na rzecz osoby starszej – sporządza dokumentację w celu uzyskania pomocy osobie starszej – opisuje zasady i zakres działania organizacji pozarządowych – określa metody wsparcia oferowanego przez organizacje pozarządowe – organizuje udział osoby starszej w akcjach organizacji pozarządowych – określa zaangażowanie w pracę członków zespołu – ocenia efekty pracy zespołu – udziela informacji zwrotnej w celu prawidłowego wykonania przydzielonych zadań
Dział II Rodzina i środowisko lokalne jako źródło pomocy SUMA:64	Temat 1: Wykorzystanie kapitału społecznego jaki stanowi najbliższe otoczenie, rodzina i środowisko lokalne w pomocy osobie starszej	64	<ul style="list-style-type: none"> – SPO.02.4.2 współpracuje z osobami z otoczenia osoby starszej na jej rzecz (ek) – SPO.02.4.4 organizuje środowiskowe grupy wsparcia na rzecz osoby starszej (ep) – SPO.02.4.6 motywuje rodzinę i lokalne środowisko społeczne do działania na rzecz osoby starszej: a) buduje relacje z rodziną i otoczeniem osoby starszej b) utrzymuje współpracę osoby starszej z najbliższym otoczeniem (ek) – SPO.02.9.5 wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakości pracy (ep) 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację lokalną osoby starszej – wskazuje możliwości współpracy z otoczeniem osoby starszej – wyjaśnia zasady funkcjonowania grup wsparcia – dobiera rodzaje wsparcia do potrzeb osoby starszej – zachęca osobę starszą do komunikowania się z rodziną i otoczeniem – wyjaśnia osobie starszej potrzebę kontaktu z najbliższym otoczeniem – prowadzi działania integrujące osobę starszą z osobami z najbliższego otoczenia – ustala kolejność wykonywania zadań – monitoruje proces wykonywania zadań – mobilizuje osoby z otoczenia do współpracy na rzecz osoby starszej – opisuje zasady wolontariatu – wskazuje zakres działań wolontariuszy – dokonuje analizy możliwości rozwiązań technicznych i organizacyjnych warunków pracy – dokonuje prostych modernizacji stanowiska pracy

4.2.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania,

Wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, prezentacja, pogadanka, dyskusja, metody warsztatowe, ćwiczenia, metoda przypadku.

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie, w parach lub grupowo, całym zespołem.

Stosowane formy pracy powinny być dostosowane do zdiagnozowanych przez nauczycieli potrzeb i możliwości uczących się, np. dobór zadań o odpowiednim stopniu trudności, wsparcie uczenia się materiałami multimedialnymi, organizacja uczenia się w grupach heterogenicznych, dzielenie materiału nauczania na mniejsze części, częste udzielenie informacji zwrotnych z uwzględnieniem zasad oceniania kształtującego.

Obudowa dydaktyczna

Literatura:

1. Brzezińska M. , Grackowska M. „Zaradnik terapeutyczny. Jak pracować z seniorami w domu pomocy społecznej?” Wydawnictwo Difin Warszawa 2012
2. Praca zbiorowa „Opiekun Osoby starszej. Podręcznik do nauki zawodu” Wydawnictwo WSiP 2020
3. Flor I. „Organizowanie pracy małych zespołów” Wydawnictwo Ekonomik-Jacek Musiałkiewicz Warszawa 2019
4. Hamer H. „Rozwój umiejętności społecznych. Jak skutecznie dyskutować i współpracować” Wydawnictwo VEDA, Warszawa 1999
5. Jakimowicz-Klein Barbara „Opieka nad seniorem” Wydawca: Świat Książki Warszawa 2014
6. Nowak A., Stanek A. „Kompetencje personalne i społeczne. Jak je rozwijać”, Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o.
7. Krajewska Anna „Kompetencje personalne i społeczne” Wydawnictwo Ekonomik-Jacek Musiałkiewicz Warszawa 2018
8. Krajewska – Kułak Elżbieta , Cybulski Mateusz „Opieka nad osobami starszym. Przewodnik dla zespołu terapeutycznego” Wydawnictwo PZWL Warszawa 2016
9. Krzywda Anna, Krzywda Paweł „Opiekun osoby w podeszłym wieku, przewlekle chorej lub niepełnej” Wydawnictwo KeBe s.c.
10. Owczarek K, Łazarkiewicz M.A.. „Poradnik opiekuna seniora. Pogoda na starość” Wydawnictwo: Wolters Kluwer Polska 2018

Akty prawne:

1. Dz. U. z 2020 roku pozycja 1876 -USTAWA z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Tekst jednolity
2. Dz.U. 2020 poz 1057 USTAWA z dnia 24 kwietnia 2003r.o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Tekst jednolity

Podręczniki i akty prawne wymagają aktualizacji przez nauczyciela

Środki dydaktyczne:

Podręczniki, materiały audiowizualne, prezentacje multimedialne, tablice, pliki graficzne, zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, karty pracy dla uczestników, stanowisko komputerowe z dostępem do internetu i projektorem multimedialnym.

Warunki realizacji

Zajęcia powinny być realizowane częściowo w sali ogólnodostępnej wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł. Zajęcia warsztatowe powinny być organizowane w podziale całego zespołu na grupy maksymalnie 12-osobowych.

4.2.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu

Sprawdzanie opanowania przez uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie materiału z przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń i zajęć warsztatowych.

Odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, aktywność w zajęciach warsztatowych. W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków, zakres prac. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną, poprawność, formy przedstawienia.

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

Sprawdzenie spełnienia kryteriów weryfikacji powiązanych z tematami prowadzonymi z użyciem technik kształcenia na odległość odbywa się tymi samymi metodami, jak w przypadku zajęć stacjonarnych. Jeśli nauczyciele posiadają dostęp do interaktywnych materiałów sprawdzających warto włączyć je do metod oceniania osiągnięć uczestników kursu.

5. Ewaluacja programu KUZ

Tabela 4 Ewaluacja programu KUZ

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
współpracuje z osobami z otoczenia osoby starszej na jej rzecz (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację lokalną osoby starszej – wskazuje możliwości współpracy z otoczeniem osoby starszej – mobilizuje osoby z otoczenia do współpracy na rzecz osoby starszej 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – dyskusja – sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>koniec kursu</p>
organizuje pomoc instytucji wsparcia społecznego działających na rzecz osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia instytucje wsparcia społecznego na rzecz osoby starszej – opisuje zasady korzystania ze wsparcia społecznego – dobiera formy pomocy instytucji wsparcia społecznego 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień – dyskusja – sprawdzian praktyczny 	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p>

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
		metody sumujące: – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny)	koniec kursu
¹ motywuje rodzinę i lokalne środowisko społeczne do działania na rzecz osoby starszej: a) buduje relacje z rodziną i otoczeniem osoby starszej b) utrzymuje współpracę osoby starszej z najbliższym otoczeniem (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – zachęca osobę starszą do komunikowania się z rodziną i otoczeniem – wyjaśnia osobie starszej potrzebę kontaktu z najbliższym otoczeniem – prowadzi działania integrujące osobę starszą z osobami z najbliższego otoczenia 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – dyskusja – sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	<p>wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności</p> <p>koniec kursu</p>
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych – wskazuje przykłady odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej 	<p>metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiedź ustna – test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień 	wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności

¹ W podstawie programowej nie ma efektu kształcenia nr 6.

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych wykonuje przydzielone zadania zgodnie z procedurami i zasadami 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowanie prezentacji/referatu sprawdzian praktyczny <p>metody sumujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> egzamin kończący kurs (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny) 	koniec kursu

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

- Brzezińska M., Grackowska M. „Zaradnik terapeutyczny. Jak pracować z seniorami w domu pomocy społecznej?” Wydawnictwo Difin Warszawa 2012
- Praca zbiorowa „Opiekun Osoby starszej. Podręcznik do nauki zawodu” Wydawnictwo WSiP 2020
- Hamer H. „Rozwój umiejętności społecznych. Jak skutecznie dyskutować i współpracować” Wydawnictwo VEDA, Warszawa 1999
- Jakimowicz-Klein Barbara „Opieka nad seniorem” Wydawca: Świat Książki Warszawa 2014
- Nowak A., Stanek A. „Kompetencje personalne i społeczne. Jak je rozwijać”, Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o.
- Krajewska Anna „Kompetencje personalne i społeczne” Wydawnictwo Ekonomik-Jacek Musiałkiewicz Warszawa 2018
- Flor Iza „Organizowanie pracy małych zespołów” Wydawnictwo Ekonomik-Jacek Musiałkiewicz Warszawa 2019
- Krajewska – Kułak Elżbieta, Cybulski Mateusz „Opieka nad osobami starszym. Przewodnik dla zespołu terapeutycznego” Wydawnictwo PZWL Warszawa 2016
- Krzywda Anna, Krzywda Paweł „Opiekun osoby w podeszłym wieku, przewlekle chorej lub niedołążonej” Wydawnictwo KeBe s.c.
- Talarska D., Wieczorkowska-Tobis K., Szałkiewicz E. „Opieka nad osobami przewlekle chorymi, w wieku podeszłym i niesamodzielnymi” Wydawnictwo Lekarskie PZWL warszawa 2010

11. Kliszcz Joanna „Psychologia potrzeb osób starszych: potrzeby psychospołeczne po 65 roku życia” Wydawnictwo Difin Warszawa 2019
12. Red. Jaszczak-Kuźmińska D. , Michalska K. „Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych: Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu” MPIPS , Wydawnictwo edukacyjne Parpamedia 2010.
13. Owczarek K, Łazarkiewicz M.A.. „Poradnik opiekuna seniora. Pogoda na starość” Wydawnictwo: Wolters Kluwer Polska 2018
14. Stanek Katarzyna „ praca socjalna z osobą lub rodziną z problemem przemocy” Centrum Rozwoju zasobów Ludzkich Warszawa 2014

Akty prawne:

1. Dz. U. z 2020 roku pozycja 1876 -USTAWA z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Tekst jednolity
2. Dz.U. 2020 poz 1057 USTAWA z dnia 24 kwietnia 2003r.o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Tekst jednolity

Podręczniki i akty prawne wymagają aktualizacji przez nauczyciela

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Sala ogólnodydaktyczna wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do INTERNETU oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł. Sala wyposażona w materace, możliwość swobodnego organizowania przestrzeni, flipchart, materiały piśmiennicze.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Kurs powinien zakończyć się egzaminem, na który złoży się zarówno część praktyczna jak i teoretyczna.

Część dotycząca teorii powinna mieć formę testu, który powinien zawierać zarówno pytania zamknięte jak i część opisu przypadku.

Na część praktyczną powinny składać się zadania wskazujące na opanowanie umiejętności konkretnych procedur związanych z opieką nad osobą starszą.

Zadania powinny uwzględniać kryteria weryfikacji ze wszystkich przedmiotów kursu.

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

Tabela 5 Tabela weryfikacji programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (Tak-T/Nie-N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T
3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 6 Tabela weryfikacji programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć
SPO.02.4. Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osoby starszej		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
opracowuje plan pomocy, wsparcia i opieki długoterminowej dla osoby starsze (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje informacje dotyczące środowiska osoby starszej, prowadzi obserwację osoby starszej – interpretuje zgromadzone dane o osobie starszej – sporządza listę działań wspierających osobę starszą i harmonogram opieki długoterminowej 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
współpracuje z osobami z otoczenia osoby starszej na jej rzecz (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację lokalną osoby starszej – wskazuje możliwości współpracy z otoczeniem osoby starszej – mobilizuje osoby z otoczenia do współpracy na rzecz osoby starszej 	Współpraca z partnerami społecznymi
organizuje pomoc instytucji wsparcia społecznego działających na rzecz osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia instytucje wsparcia społecznego na rzecz osoby starszej – opisuje zasady korzystania ze wsparcia społecznego – dobiera formy pomocy instytucji wsparcia społecznego 	Współpraca z partnerami społecznymi
organizuje środowiskowe grupy wsparcia na rzecz osoby starszej (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady funkcjonowania grup wsparcia – dobiera rodzaje wsparcia do potrzeb osoby starszej – opisuje zasady wolontariatu 	Współpraca z partnerami społecznymi

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć
	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zakres działań wolontariuszy 	
organizuje pomoc materialną na rzecz osoby starszej we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację materialną osoby starszej – opisuje rodzaje pomocy dla osoby starszej – planuje uzyskanie pomocy finansowej na rzecz osoby starszej – sporządza dokumentację w celu uzyskania pomocy osobie starszej 	Współpraca z partnerami społecznymi
² motywuje rodzinę i lokalne środowisko społeczne do działania na rzecz osoby starszej: a) buduje relacje z rodziną i otoczeniem osoby starszej b) utrzymuje współpracę osoby starszej z najbliższym otoczeniem (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – zachęca osobę starszą do komunikowania się z rodziną i otoczeniem – wyjaśnia osobie starszej potrzebę kontaktu z najbliższym otoczeniem – prowadzi działania integrujące osobę starszą z osobami z najbliższego otoczenia 	Współpraca z partnerami społecznymi
współpracuje z członkami zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia zadania członków zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego – wymienia zasady współpracy z zespołem terapeutycznym zakładu opiekuńczo-leczniczego – dobiera formy i metody współpracy w zespole terapeutycznym w zależności od problemów i potrzeb osoby starszej 	Współpraca z partnerami społecznymi
współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie udzielania pomocy osobie starszej (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje organizacje pozarządowe zajmujące się pomocą osobie starszej – opisuje zasady i zakres działania organizacji pozarządowych – określa metody wsparcia oferowanego przez organizacje pozarządowe – zapobiega wykluczeniu społecznemu osoby starszej – organizuje udział osoby starszej w akcjach organizacji pozarządowych 	Współpraca z partnerami społecznymi
SPO.02.8. Kompetencje personalne i społeczne		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
planuje wykonanie zadania (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje możliwości realizacji zadania – planuje czas przeznaczony na realizację zadania 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą

2 W podstawie programowej nie ma efektu kształcenia nr 6.

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych – wskazuje przykłady odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej – wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych – wykonuje przydzielone zadania zgodnie z procedurami i zasadami 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych – analizuje własne kompetencje – wyznacza sobie cele rozwojowe – planuje własny rozwój zawodowy 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą
współpracuje w zespole (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider – realizuje zadania w wyznaczonym czasie – wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań – analizuje efekty pracy zespołu – identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu 	Współpraca z partnerami społecznym
SPO.02.9. Organizacja pracy małych zespołów		
planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zadania zespołu – wyznacza zadania członkom zespołu – wyjaśnia instrukcję wykonania zadania 	Współpraca z partnerami społecznym
dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje możliwości i umiejętności członków zespołu – wskazuje osoby do wykonania zadania – przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań 	Współpraca z partnerami społecznym
kieruje wykonaniem przydzielonych zadań (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – ustala kolejność wykonywania zadań – monitoruje proces wykonywania zadań 	Współpraca z partnerami społecznym
ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – określa zaangażowanie w pracę członków zespołu – ocenia efekty pracy zespołu – udziela informacji zwrotnej w celu prawidłowego wykonania przydzielonych zadań 	Współpraca z partnerami społecznym

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć
wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakości pracy (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy możliwości rozwiązań technicznych i organizacyjnych warunków pracy – dokonuje prostych modernizacji stanowiska pracy 	Współpraca z partnerami społecznym

Załączniki

Tabela 7 Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	Współpraca z partnerami społecznymi
opracowuje plan pomocy, wsparcia i opieki długoterminowej dla osoby starszej (ek)	56	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje informacje dotyczące środowiska osoby starszej, prowadzi obserwację osoby starszej – interpretuje zgromadzone dane o osobie starszej – sporządza listę działań wspierających osobę starszą i harmonogram opieki długoterminowej 	X	
współpracuje z osobami z otoczenia osoby starszej na jej rzecz (ek)	16	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację lokalną osoby starszej – wskazuje możliwości współpracy z otoczeniem osoby starszej – mobilizuje osoby z otoczenia do współpracy na rzecz osoby starszej 		X
organizuje pomoc instytucji wsparcia społecznego działających na rzecz osoby starszej (ek)	32	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia instytucje wsparcia społecznego na rzecz osoby starszej – opisuje zasady korzystania ze wsparcia społecznego – dobiera formy pomocy instytucji wsparcia społecznego 		X
organizuje środowiskowe grupy wsparcia na rzecz osoby starszej (ep)	32	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady funkcjonowania grup wsparcia – dobiera rodzaje wsparcia do potrzeb osoby starszej – opisuje zasady wolontariatu – wskazuje zakres działań wolontariuszy 		X

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	Współpraca z partnerami społecznymi
organizuje pomoc materialną na rzecz osoby starszej we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej (ep)	12	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację materialną osoby starszej – opisuje rodzaje pomocy dla osoby starszej – planuje uzyskanie pomocy finansowej na rzecz osoby starszej – sporządza dokumentację w celu uzyskania pomocy osobie starszej 		X
motywuje rodzinę i lokalne środowisko społeczne do działania na rzecz osoby starszej: a) buduje relacje z rodziną i otoczeniem osoby starszej b) utrzymuje współpracę osoby starszej z najbliższym otoczeniem (ek)	16	<ul style="list-style-type: none"> – zachęca osobę starszą do komunikowania się z rodziną i otoczeniem – wyjaśnia osobie starszej potrzebę kontaktu z najbliższym otoczeniem – prowadzi działania integrujące osobę starszą z osobami z najbliższego otoczenia 		X
współpracuje z członkami zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego (ep)	12	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia zadania członków zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego – wymienia zasady współpracy z zespołem terapeutycznym zakładu opiekuńczo-leczniczego – dobiera formy i metody współpracy w zespole terapeutycznym w zależności od problemów i potrzeb osoby starszej 		X
współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie udzielania pomocy osobie starszej (ew)	16	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje organizacje pozarządowe zajmujące się pomocą osobie starszej – opisuje zasady i zakres działania organizacji pozarządowych – określa metody wsparcia oferowanego przez organizacje pozarządowe – zapobiega wykluczeniu społecznemu osoby starszej – organizuje udział osoby starszej w akcjach organizacji pozarządowych 		X
Kompetencje personalne i społeczne				

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	Współpraca z partnerami społecznymi
charakteryzuje cechy wysokiej jakości usług świadczonych na rzecz drugiego człowieka (ep)		<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje usług świadczonych osobie starszej – dostosowuje rodzaj świadczonych usług do zaistniałej sytuacji – wymienia kompetencje opiekuna osoby starszej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług opiekuńczych 	X	
planuje wykonanie zadania (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – analizuje możliwości realizacji zadania – planuje czas przeznaczony na realizację zadania 	X	
ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)		<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych – wskazuje przykłady odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej – wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych – wykonuje przydzielone zadania zgodnie z procedurami i zasadami 	X	
wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka 	X	
aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych – analizuje własne kompetencje – wyznacza sobie cele rozwojowe – planuje własny rozwój zawodowy 	X	
współpracuje w zespole (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider – realizuje zadania w wyznaczonym czasie – wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań – analizuje efekty pracy zespołu – identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu 		X

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	Współpraca z partnerami społecznymi
– Organizacja pracy małych zespołów				
planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zadania zespołu – wyznacza zadania członkom zespołu – wyjaśnia instrukcję wykonania zadania 		x
dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje możliwości i umiejętności członków zespołu – wskazuje osoby do wykonania zadania – przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań 		x
kieruje wykonaniem przydzielonych zadań (ew)		<ul style="list-style-type: none"> – ustala kolejność wykonywania zadań – monitoruje proces wykonywania zadań 		x
ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań (ep)		<ul style="list-style-type: none"> – określa zaangażowanie w pracę członków zespołu – ocenia efekty pracy zespołu – udziela informacji zwrotnej w celu prawidłowego wykonania przydzielonych zadań 		x
wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakości pracy (ep)		<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy możliwości rozwiązań technicznych i organizacyjnych warunków pracy – dokonuje prostych modernizacji stanowiska pracy 		x

Tabela 8 Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia i nadawanie nazw tym zajęciom

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	kryteriami weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Okres realizacji
SPO.02.4.1 opracowuje plan pomocy, wsparcia i opieki długoterminowej dla osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje informacje dotyczące środowiska osoby starszej, prowadzi obserwację osoby starszej – interpretuje zgromadzone dane o osobie starszej 	Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	56	4 miesiące

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	kryteriami weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Okres realizacji
	<ul style="list-style-type: none"> – sporządza listę działań wspierających osobę starszą i harmonogram opieki długoterminowej 			
SPO.02.4.2 współpracuje z osobami z otoczenia osoby starszej na jej rzecz (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację lokalną osoby starszej – wskazuje możliwości współpracy z otoczeniem osoby starszej – mobilizuje osoby z otoczenia do współpracy na rzecz osoby starszej 	Współpraca z partnerami społecznymi	16	4 miesiące
SPO.02.4.3 organizuje pomoc instytucji wsparcia społecznego działających na rzecz osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia instytucje wsparcia społecznego na rzecz osoby starszej – opisuje zasady korzystania ze wsparcia społecznego – dobiera formy pomocy instytucji wsparcia społecznego 	Współpraca z partnerami społecznymi	32	4 miesiące
SPO.02.4.4 organizuje środowiskowe grupy wsparcia na rzecz osoby starszej (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady funkcjonowania grup wsparcia – dobiera rodzaje wsparcia do potrzeb osoby starszej – opisuje zasady wolontariatu – wskazuje zakres działań wolontariuszy 	Współpraca z partnerami społecznymi	32	4 miesiące
SPO.02.4.5 organizuje pomoc materialną na rzecz osoby starszej we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację materialną osoby starszej – opisuje rodzaje pomocy dla osoby starszej – planuje uzyskanie pomocy finansowej na rzecz osoby starszej – sporządza dokumentację w celu uzyskania pomocy osobie starszej 	Współpraca z partnerami społecznymi	12	4 miesiące
SPO.02.4.6 motywuje rodzinę i lokalne środowisko społeczne do działania na rzecz osoby starszej: a) buduje relacje z rodziną i otoczeniem osoby starszej b) utrzymuje współpracę osoby starszej z najbliższym otoczeniem (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – zachęca osobę starszą do komunikowania się z rodziną i otoczeniem – wyjaśnia osobie starszej potrzebę kontaktu z najbliższym otoczeniem – prowadzi działania integrujące osobę starszą z osobami z najbliższego otoczenia 	Współpraca z partnerami społecznymi	16	4 miesiące

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	kryteriami weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin na poszczególne efekty kształcenia	Okres realizacji
SPO.02.4.7 współpracuje z członkami zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia zadania członków zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego – wymienia zasady współpracy z zespołem terapeutycznym zakładu opiekuńczo-leczniczego – dobiera formy i metody współpracy w zespole terapeutycznym w zależności od problemów i potrzeb osoby starszej 	Współpraca z partnerami społecznymi	12	4 miesiące
SPO.02.4.8 współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie udzielania pomocy osobie starszej (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje organizacje pozarządowe zajmujące się pomocą osobie starszej – opisuje zasady i zakres działania organizacji pozarządowych – określa metody wsparcia oferowanego przez organizacje pozarządowe – zapobiega wykluczeniu społecznemu osoby starszej – organizuje udział osoby starszej w akcjach organizacji pozarządowych 	Współpraca z partnerami społecznymi	16	4 miesiące

Tabela 9 Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Metodyka i metodologia pracy z osobą starszą	0	56	SPO.02.4.1 opracowuje plan pomocy, wsparcia i opieki długoterminowej dla osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje informacje dotyczące środowiska osoby starszej, prowadzi obserwację osoby starszej – interpretuje zgromadzone dane o osobie starszej – sporządza listę działań wspierających osobę starszą i harmonogram opieki długoterminowej
			SPO.02.8.1 charakteryzuje cechy wysokiej jakości usług świadczonych na rzecz drugiego człowieka (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje usług świadczonych osobie starszej – dostosowuje rodzaj świadczonych usług do zaistniałej sytuacji – wymienia kompetencje opiekuna osoby starszej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług opiekuńczych
			planuje wykonanie zadania	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje możliwości realizacji zadania – planuje czas przeznaczony na realizację zadania
			ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zakres odpowiedzialności opiekuna osoby starszej podczas realizacji zadań zawodowych – wskazuje przykłady odpowiedzialności prawnej opiekuna osoby starszej – wymienia konsekwencje braku odpowiedzialności podczas wykonywania zadań zawodowych – wykonuje przydzielone zadania zgodnie z procedurami i zasadami
			SPO.02.8.7 wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka
			aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje podstawowy zakres wiedzy i umiejętności zawodowych – analizuje własne kompetencje – wyznacza sobie cele rozwojowe – planuje własny rozwój zawodowy

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
Współpraca z partnerami społecznymi	0	136	SPO.02.4.2 współpracuje z osobami z otoczenia osoby starszej na jej rzecz (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację lokalną osoby starszej – wskazuje możliwości współpracy z otoczeniem osoby starszej – mobilizuje osoby z otoczenia do współpracy na rzecz osoby starszej
			SPO.02.4.3 organizuje pomoc instytucji wsparcia społecznego działających na rzecz osoby starszej (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia instytucje wsparcia społecznego na rzecz osoby starszej – opisuje zasady korzystania ze wsparcia społecznego – dobiera formy pomocy instytucji wsparcia społecznego
			SPO.02.4.4 organizuje środowiskowe grupy wsparcia na rzecz osoby starszej (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zasady funkcjonowania grup wsparcia – dobiera rodzaje wsparcia do potrzeb osoby starszej – opisuje zasady wolontariatu – wskazuje zakres działań wolontariuszy
			SPO.02.4.5 organizuje pomoc materialną na rzecz osoby starszej we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuację materialną osoby starszej – opisuje rodzaje pomocy dla osoby starszej – planuje uzyskanie pomocy finansowej na rzecz osoby starszej – sporządza dokumentację w celu uzyskania pomocy osobie starszej
			SPO.02.4.6 motywuje rodzinę i lokalne środowisko społeczne do działania na rzecz osoby starszej: a) buduje relacje z rodziną i otoczeniem osoby starszej b) utrzymuje współpracę osoby starszej z najbliższym otoczeniem (ek)	<ul style="list-style-type: none"> – zachęca osobę starszą do komunikowania się z rodziną i otoczeniem – wyjaśnia osobie starszej potrzebę kontaktu z najbliższym otoczeniem – prowadzi działania integrujące osobę starszą z osobami z najbliższego otoczenia
			SPO.02.4.7 współpracuje z członkami zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia zadania członków zespołu terapeutycznego zakładu opiekuńczo-leczniczego – wymienia zasady współpracy z zespołem terapeutycznym zakładu opiekuńczo-leczniczego – dobiera formy i metody współpracy w zespole terapeutycznym w zależności od problemów i potrzeb osoby starszej
			SPO.02.4.8 współpracuje z organizacjami pozarządowymi w	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje organizacje pozarządowe zajmujące się pomocą osobie starszej

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			zakresie udzielania pomocy osobie starszej (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasady i zakres działania organizacji pozarządowych – określa metody wsparcia oferowanego przez organizacje pozarządowe – zapobiega wykluczeniu społecznemu osoby starszej – organizuje udział osoby starszej w akcjach organizacji pozarządowych
			SPO.02.8.10 współpracuje w zespole (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider – realizuje zadania w wyznaczonym czasie – wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań – analizuje efekty pracy zespołu – identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu
			SPO.02.9.1 planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zadania zespołu – wyznacza zadania członkom zespołu – wyjaśnia instrukcję wykonania zadania
			SPO.02.9.2 dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań (ew)	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje możliwości i umiejętności członków zespołu – wskazuje osoby do wykonania zadania – przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań
			SPO.02.9.5 wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakości pracy (ep)	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy możliwości rozwiązań technicznych i organizacyjnych warunków pracy – dokonuje prostych modernizacji stanowiska pracy